

RESSENYES BIBLIOGRÀFIQUES

Aquesta secció bibliogràfica té l'objectiu de reunir tota la informació dispersa sobre ornitologia balear que apareix publicada en altres revistes i llibres, tant de la nostra comunitat com nacionals o estrangers, i, d'aquesta manera, fer-la més accessible a qualsevol persona interessada en l'ornitologia balear. Aquest apartat recull ressenyes breus en què es ressalten els principals resultats i s'hi aporten teories sobre el contingut de les publicacions rebudes a la biblioteca del GOB.

Un conjunt de col·laboradors realitzen desinteressadament aquestes notes i contribueixen amb el seu esforç a la transmissió d'informació, que podrà tenir una funció en la formació i l'actualització dels coneixements ornitològics dels membres de la nostra associació. Les ressenyes expressen les opinions dels revisors, això vol dir que no reflecteixen necessàriament el parer del GOB. En aquesta novena ocasió aporten a la base de dades 4 referències més.

A l'apartat de noves revistes, i aquesta n'és l'onzena entrega, es presenten les darreres adquisicions o intercanvis per a la biblioteca al darrer any. En total són ja 73 revistes que són o tracten temes d'ornitologia.

Llista de col·laboradors: Juan Miguel González, Oscar García i Rafel Mas.

ARTICLES

ALVAREZ, J.C.; MESEGUER, J. & PÉREZ, A. 2004. Consecuencias aerodinámicas que se deducen de la biometría del ala de la Pardela balear *Puffinus mauretanicus*. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 47: 81-87. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

Els estudis aerodinàmics del vol dels aucells són realment escassos. En aquest article, els autors, tres enginyers aeronàutics, han elegit *Puffinus mauretanicus* per fer un estudi sobre la diferent resposta de les distintes parts de l'ala a l'entrada en pèrdua. També es comenten i descriuen els mecanismes d'hipersustentació a les ales.

L'estudi està basat en les mesures biomètriques especials preses a 10 exemplars amb les quals s'ha determinat els diferents perfils que presenten les tres diferents parts de l'ala (proximal, mèdia i distal) en què l'han dividida.- Juan Miguel GONZÁLEZ.

McMINN, M.; PALMER, M. & ALCOVER, J.A. 2005. A new species of rail (Aves: Rallidae) from the Upper Pleistocene and Holocene of Eivissa (Pityusic Islands, western Mediterranean). *Ibis*, 147: 706-716.

Les illes Pitiuses varen esser les úniques a la Mediterrània amb absència de mamífers terrestres durant el quaternari. Aquest insòlit fet ha condicionat la recent història i evolució (abans de l'arribada dels humans) faunística d'aquestes illes. Una de les conseqüències és l'existència de *Rallus eivissensis*, un rascló endèmic d'Eivissa, que es descriu en aquest article.

Aquest rascló, parent insular de *Rallus aquaticus*, es diferenciava d'aquest en que era més petit i robust, potes més curtes i robustes, ales també més curtes amb probable dificultat per al vol. La seva extinció molt probablement està relacionada amb l'arribada dels humans a les Pitiuses.

Les seves restes varen esser trobades el productiu jaciment paleornitològic de l'Avenc d'Es Pouàs (Santa Agnès de Corona, N d'Eivissa).- Juan Miguel GONZÁLEZ.

ORTEGA-OLIVENCIA, A.; RODRÍGUEZ-RIANO, T.; VALTUEÑA, F.J.; LÓPEZ, J. & DEVESA, J.A. 2005. First confirmation of a native bird-pollinated plant in Europe. *Oikos*, 110: 578-590.

En aquest completíssim i interessant treball portat a terme durant 3 anys, els autors descobreixen la primera planta europea de distribució mediterrània que és polinitzada d'una manera efectiva estrictament per aus passeriformes. Aquesta planta és *Anagryis foetida* L., faneròfit de la família de les Fabàcies, present a les Illes Balears i conegut com a garrover del diable. Aquesta planta singular, relictada del Terciari, és una caducifòlia estival que floreix durant l'hivern, època de fred i pluja a la regió d'estudi, el que explicaria la baixa presència d'insectes a les flors. A més han estudiat que els pocs insectes que les visiten actuen més com a lladres de nèctar que com a pol·linitzadors. També han estudiat l'alta carrega de pol·len a les aus capturades per anellament després de visitar les flors i l'efectivitat d'aquestes com a pol·linitzadores observant el pol·len present als pistils després de les visites de les aus de flors controlades prèviament. Els autors destaquen la baixíssima autofecundació de les flors i per tant la dependència d'aquesta planta a les aus que la visiten durant la floració. Finalment comenten les similituds de les flors d'aquesta planta amb d'altres sud-africanes que presenten pol·linització estricta per aus: inodores, pseudo-tubulars, sense plataforma d'atterratge per a insectes, disposició en ramell, pèndules i productores de gran quantitat de nèctar ric

en hexosa. Les espècies d'aus pol·linitzadores més importants trobades pels autors són *Phylloscopus collybita*, *Sylvia atricapilla* i *Sylvia melanocephala*. En definitiva, un sorprenent estudi que ens mostra la poca coneixença que tenim encara dels ecosistemes mediterranis i l'ampli ventall de possibilitats que obre als ornitòlegs balears a seguir aprofundint en les relacions plantes-ocells.- Oscar GARCÍA.

TRIAY, R. 2002. Seguimiento por satélite de tres juveniles de Águila Pescadora nacidos en la isla de Menorca. *Ardeola* 49-2: 249-257.

El dia 3 de febrer d'enguany (2006) es va observar a Maristany (Alcúdia) una àguila peixatera *Pandion haliaetus* anellada. Aquest animal resultava ser marcat l'any 1997 com a poll a Menorca. Actualment és un exemplar adult en estat reproductor que no es reproduceix a Menorca i segons Rafel Triay probablement ho faci a Mallorca o Cabrera, això posaria de manifest que l'intercanvi de reproductors entre les illes és un fet possible. El marcatge amb anelles de color començà el 1993, però la informació que pot donar la lectura d'aquestes anelles no és comparable al seguiment via satèl·lit.

El que fan els juvenils de peixatera de Menorca una vegada abandonen el niu havia estat fins ara un misteri. En aquest treball en Triay presenta el resultat del seguiment de 3 joves d'àguila peixatera que varen ser anellats com a polls a l'illa de Menorca i el seu seguiment amb transmissors de seguiment via satèl·lit. Així s'ha pogut veure com els juvenils després d'unes 14 setmanes deixen de voltar prop del niu i solen fer moviments dispersius de llargues distàncies. Gràcies a aquest tipus de marcatge s'han mesurat distàncies màximes de dispersió que han supe-

rat els 1.000 quilòmetres. A més s'obtingueren dades molt interessants de velocitats dels moviments, llocs d'hivernada, fenologia de dispersió, etc. Sembla ser que tots el joves nascuts a Menorca es dispersen majoritàriament pel norest d'Àfrica i que les femelles són les que realitzen els desplaçaments dispersius més

llunyans, probablement per evitar l'endogàmia. Totes aquestes dades novedoses són de vital importància per aquesta espècie ja que permeten una vegada més confirmar que per a dur a terme estratègies de conservació d'una espècie s'ha de tenir una visió global o potser planetària.- Rafel MAS.

ALTRES LLIBRES REBUTS

- ADROVER, J. i MUÑOZ, A. 2005. *Seguiment de la població de milana Milvus milvus a Mallorca, 2005*. GOB. Informe inèdit.
- ALSTRÖM, P. i MILD, K. 2003. *Pipits & wagtails of Europe, Asia and North America*. Christopher Helm.
- AMENGUAL, E. 2005. *Campaña de anillamiento de aves durante la migración prenupcial en el Parc Natural de sa Dragonera. Año 2005*. GOB Mallorca. Informe inèdit.
- BONNIN, J. 2005. *Campanya d'anellament d'aus durant la migració prenupcial a Can Marroig, 2005. Parc Natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera*. GEN-GOB-Eivissa. Informe inèdit.
- BONNÍN, J. 2005. *Campanya d'anellament d'aus durant la migració postnupcial al Parc Natural de sa Dragonera, tardor 2005*. GOB Mallorca. Informe inèdit.
- BOZIC, L. 2003. *Important bird areas (IBA) in Slovenia 2*. DOPPS-BirdLife Slovenia.
- BRICHETTI, P. i CAMBI, D. 1985. *Atlante degli uccelli nidificanti in provincia di Brescia (Lombardia) 1980-1984*. Museo Civico di Scienze Naturali di Brescia.
- CABARD, P. i CHAUVET, B. 2003. *L'étymologie des noms d'oiseaux*. Éditions Belin.
- CADIOU B., PONS J.-M. i YÉSOU, P. (coord.). 2004. *Oiseaux marins nicheurs de France métropolitaine (1960-2000)*. Éditions Biotope (Mèze).
- CALVET, J. et al. (coord.). 2004. *Els ocells de la Plana de Lleida*. Pagès editors.
- CENTRE ORNITHOLOGIQUE RHÔNE-ALPES. 2003. *Atlas des oiseaux nicheurs de Rhône-Alpes*. CORA.
- CIOCHIA, V. 1992. *Păsările clocitoare din România*. Editura Stiintifică (Bucarest).
- CLARK, W.S. 1999. *A field guide to the raptors of Europe, the Middle East, and North Africa*. Oxford University Press.
- COUZENS, D. 2005. *Identifying birds by behaviour*. Collins (Londres).
- COUZI, L. i PETIT, P. 2005. *La grue cendrée*. Éditions Sud Ouest.
- DINGLE, H. 1996. *Migration. The biology of life on the move*. Oxford University Press (Oxford).
- DOMÍNGUEZ CONDE, J. et al. 2003. *Atlas de las aves nidificantes de los Archipiélagos de Cies y Ons (Parque Nacional de las Islas Atlánticas)*. Dirección General de Conservación de la Naturaleza, Ministerio de Medio Ambiente.
- ESTRADA, J. et al. (coord.). 2004. *Atles dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Institut Català d'Ornitologia (ICO) / Lynx Edicions (Barcelona).

- FERRERO, J.J. i PIZARRO, V.M. 2003. *La cigüeña negra en Extremadura*. Consejería de Cultura, Junta de Extremadura.
- FUNDACIÓN PARA LA CONSERVACIÓN DEL BUITRE NEGRO. *Programa de conservación del buitre negro en Mallorca. Memoria 2004*.
- HEREDIA B., ROSE L. i PAINTER M. (coord.). 1997. *Les oiseaux mondialement menacés: situation en Europe. Plans d'action*. Consell d'Europa (Estrasburg).
- HOLLOWAY, S. 1996. *The historical atlas of breeding birds in Britain and Ireland 1875-1900*. T.&A.D.Poyser.
- ISENMANN, P. 2003. *Le rougegorge*. Éditions Belin.
- KENNEDY, R.S. et al. 2000. *A guide to the birds of the Philippines*. Oxford University Press.
- LEROUX, A. 2004. *Le busard cendré*. Éditions Belin.
- MARTÍNEZ, J.L. 2005. *Estudio de campo de la población de Codorniz Coturnix coturnix en Mallorca. Proyecto piloto 2005*. GOB Mallorca. Informe inèdit.
- MÍNGUEZ, E. et al. 2003. *Mediterranean seabirds and their conservation*. Institut de Ciències del Mar (Barcelona).
- OBESO, J.R. i BAÑUELOS, M.J. 2003. *El urogallo (Tetrao urogallus cantabricus) en la Cordillera Cantàbrica*. Dirección General de Conservación de la Naturaleza, Ministerio de Medio Ambiente.
- OLTRA, C. i DIES, B. 2003. *Seguimiento de la avifauna en el Parc Natural de l'Albufera octubre 2001-septiembre 2002*. Generalitat Valenciana, Conselleria de Territori i Habitatge.
- PICKFORD, P., PICKFORD, B. i TARBOTON, W. 1989. *African birds of prey*. Cornell University Press.
- POLAK, S. 2000. *Important bird areas (IBA) in Slovenia*. DOPPS-BirdLife Slovenia.
- PORTER, R.F., CHRISTENSEN, S. i SCHIERMACKER-HANSEN, P. 1996. *Birds of the Middle East*. Christopher Helm (Londres).
- REFOYO, P. 2005. *Campaña de Anillamiento Postnupcial en el Parque Nacional del Archipiélago de Cabrera 2005*. Memoria para Organismo Autónomo Parques Nacionales. Estudios Territoriales Integrados, S.L. (ETI). Informe inèdit.
- RODRIGUEZ, A.; McMINN, M. i MAYOL, J. 2005. *La pardela balear y la identificación de las pardelas de las costas ibéricas*. Dirección General para la Biodiversidad. Ministerio de Medio Ambiente.
- SENAR, J.C. 2004. *Mucho más que plumas*. Monografies del Museu de Ciències Naturals, 2.
- SIBLEY, D. 2000. *The North American bird guide*. Pica Press.
- SNYDER, N. i SNYDER, H. 2000. *The California condor. A saga of natural history and conservation*. Academic Press.
- STATTERSFIELD, A. et al. 1998. *Endemic bird areas of the world*. BirdLife International.
- SUÁREZ, M. 2005. *Memòria de la campanya d'anellament per l'estudi de la migració postnupcial al Parc Natural de Mondragó, octubre 2005*. GOB. Informe inèdit.
- TEWES, E., SÁNCHEZ, J.J. i FERNÁNDEZ, N. 2005. *Memoria del Programa de Conservación del Buitre Negro en Mallorca, 2004*. Informe inèdit de la BVCF per a la Conselleria de Medi Ambient del Govern Balear
- THIOLLAY, J.-M. i BRETAGNOLLE, V. (coord.). 2004. *Rapaces nicheurs de France. Distribution, effectifs et conservation*. Delachaux & Niestlé (Paris).
- URQUHART, E. 2002. *Stonechats*. Christopher Helm (Londres).

NOVES REVISTES

Anuario Ornitológico de Castellón. Des
del num. 1 (2003). APNAL-EA,
Colla Ecologista de Castelló-EA i
GER-EA.